

Specifika onkologické péče u LGBTQI+ pacientů

MUDr. Zdeňka Pechačová¹, doc. MUDr. Radka Lohynská, Ph.D.², MUDr. Tereza Drbohlavová¹

¹Ústav radiační onkologie, 1. LF UK a Fakultní nemocnice Bulovka, Praha

²Onkologická klinika, 1. LF UK a Fakultní Thomayerova nemocnice, Praha

Úvod: V evropské populaci se přibližně 6 % lidí hlásí k LGBTQI+ (Lesbian Gay Bisexual Transsexual Queer/Questioning Intersex + encompassing) komunitě a předpokládá se, že cca 1 % populace se identifikuje jako transgender. Tato komunita zůstává pro zdravotnický systém méně viditelná, protože data o sexuální orientaci a genderové identitě (SOGI) nejsou strukturovaně zjišťována a z důvodu obav z diskriminace často nejsou pacienti nakloněni tyto údaje zdravotníkům sdělovat. Řada specifických potřeb těchto pacientů proto není v rámci léčebné péče uspokojivě naplňována. V podskupinách LGBTQI+ lze identifikovat specifická zdravotní rizika včetně faktorů pro vznik nádorových onemocnění.

Cíl: Cílem sdělení je shrnutí specifík onkologické péče o LGBTQI+ pacienty. Jedná se o rizikové faktory pro rozvoj nádorových onemocnění nebo o problematiku získávání informací o SOGI za účelem adresnější léčebné péče. Důležitým aspektem je onkologický screening u podskupin LGBTQI+ pacientů a témata týkající se dopadů onkologické léčby na fertilitu a kvalitu života zejména v oblasti psychosexuálních funkcí. Závěrem jsou uvedena doporučení pro dobrou praxi onkologické péče o LGBTQI+ pacienty, jak byla definována na podkladě výzkumů a analýz.

Klíčová slova: LGBT, onkologický screening, onkologie, radioterapie, podpůrná léčba.

Specifics of cancer care for LGBTQI+ patients

Background: In Europe, approximately 6% of people identify as LGBTQI+ and approximately 1% as transgender. This community remains less visible to the healthcare system, as sexual orientation and gender identity (SOGI) data is not structurally collected and patients are often reluctant to disclose SOGI to healthcare professionals due to fear of discrimination. Therefore, many of the specific needs of these patients remain unmet. Specific risks, including cancer risk factors, can be identified in LGBTQI+ subgroups.

Purpose: The aim of this contribution is to summarise the specifics of cancer care for LGBTQI+ patients. This includes risk factors for cancer development or the issue of obtaining information about SOGI in order to provide more targeted medical care. An important topic is cancer screening for subgroups of LGBTQI+ patients and issues related to the impact of cancer treatment on fertility and quality of life, particularly in psychosexual function. Finally, recommendations for good practice in cancer care for LGBTQI+ patients are presented.

Key words: LGBT, cancer screening, oncology, radiotherapy, supportive care.

Úvod

V evropské populaci je dle dostupných průzkumů přibližně 6 % lidí identifikujících se s LGBTQI+ komunitou (definice pojmů jsou uvedeny v Tab. 1), přičemž údaje kolísají od 1,5 % v Maďarsku po 7,4 % v Německu (1). Předpokládá se, že přibližně 1 % populace se identifikuje jako transgender (1). Je zaznamenáno větší zastou-

pení LGBTQI+ populace v městských oblastech a v podskupinách mladších osob (1). Příslušnost k LGBTQI+ komunitě představuje významnou stresovou zátěž a stigma odlišnosti, izolace, diskriminace a nepřijetí v rámci většinové společnosti. Ačkoli se společenské klima pomalu mění a jsou uskutečňovány i legislativní změny k zajištění důstojného postavení LGBTQI+ osob,

v mnoha zemích je respektování lidských práv a svobod nadále nedostatečné (Obr. 1).

Obecně nejsou data o sexuální orientaci a genderové identitě (SOGI) strukturovaně zjišťována a z důvodu obav z diskriminace často nejsou LGBTQI+ osoby nakloněny svou SOGI lékařům sdělovat; proto zůstává tato komunita pro zdravotnický systém méně viditelná. Existuje přitom